

УДК 339.92:327.82
DOI: 10.60022/3(6)-37S

Козачок Тетяна Сергіївна

кандидат економічних наук

доцент кафедри міжнародного менеджменту

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Kozachok Tetyana

PhD in Economics

Associate Professor of the Department of International Management

Vadym Hetman Kyiv National Economic University, Ukraine

ORCID: 0009-0001-6212-9315

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Анотація. У статті досліджено роль культурної дипломатії як одного з ключових інструментів розвитку міжнародного економічного співробітництва в умовах глобалізаційних трансформацій та посилення міжнародної конкуренції. Розглядаються сучасні підходи до використання культурної дипломатії як складової економічної дипломатії, спрямованої на зміцнення міжнародного партнерства, формування позитивного міжнародного іміджу держави та просування її економічних інтересів на світовій арені. Особливу увагу приділено впливу культурної дипломатії на розвиток міжнародної торгівлі, залучення іноземних інвестицій, стимулювання туристичних потоків, підтримку креативних індустрій та розширення міжнародних гуманітарних зв'язків. У статті також порушуються питання інтеграції культурної дипломатії до системи зовнішньоекономічної політики, використання інструментів «м'якої сили» у формуванні міжнародної конкурентоспроможності держави та забезпеченні її довгострокової присутності у глобальному економічному просторі. Матеріал спрямований на формування теоретико-аналітичного підґрунтя для подальших досліджень ролі культурної дипломатії у розвитку міжнародних економічних відносин та вдосконаленні механізмів міжнародного економічного співробітництва.

Ключові слова: культурна дипломатія, міжнародні економічні відносини, економічна дипломатія, культурний капітал, міжнародна конкурентоспроможність, цифрова дипломатія, публічна дипломатія, міжнародне економічне партнерство.

CULTURAL DIPLOMACY AS AN INSTRUMENT OF INTERNATIONAL ECONOMIC COOPERATION

Abstract. In the context of globalization, digital transformation, and growing international competition, cultural diplomacy has become an important component of economic diplomacy. It contributes to strengthening a country's international image, building trust, expanding international partnerships, and promoting economic interests through soft power.

The purpose of the study is to examine the role of cultural diplomacy as an instrument of international economic cooperation and to identify its contribution to economic diplomacy, international competitiveness, and the development of sustainable international partnerships.

The study shows that cultural diplomacy facilitates international trade, foreign direct investment, tourism, creative industries, and academic cooperation. It highlights the increasing importance of digital platforms, including Europeana, UNESCO initiatives, Google Arts & Culture, and Wikimedia projects, in expanding international cultural cooperation. Particular attention is given to Ukraine's experience, demonstrating how digital cultural diplomacy strengthens the country's international image, supports European integration, and creates favorable conditions for economic cooperation.

Cultural diplomacy has evolved into a strategic instrument of international economic cooperation. By combining cultural, digital, and economic tools, it enhances national competitiveness, promotes international partnerships, and supports long-term economic development. For Ukraine, cultural diplomacy represents an

important element of economic diplomacy and post-war recovery.

Keywords: *cultural diplomacy, international economic relations, economic diplomacy, cultural capital, international competitiveness, digital diplomacy, public diplomacy, international economic partnership.*

Постановка проблеми. Сучасний розвиток міжнародних економічних відносин характеризується посиленням глобальної конкуренції, трансформацією механізмів міжнародного співробітництва та зростанням ролі нематеріальних чинників у забезпеченні економічних інтересів держав. Очевидно, поряд із традиційними інструментами зовнішньоекономічної політики дедалі більшого значення набуває культурна дипломатія, яка сприяє формуванню позитивного міжнародного іміджу держави, зміцненню довіри між міжнародними партнерами та розвитку довгострокових економічних зв'язків. Використання культурного потенціалу як інструменту міжнародної взаємодії створює додаткові можливості для залучення іноземних інвестицій, розвитку міжнародної торгівлі, креативних індустрій та розширення міжнародного економічного партнерства.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в умовах трансформації світового економічного порядку, цифровізації міжнародних комунікацій, посилення геополітичної нестабільності та зростання значення інструментів «м'якої сили» у реалізації національних інтересів. Для України, яка здійснює інтеграцію до європейського та світового економічного простору й одночасно реалізує стратегію післявоєнного відновлення, культурна дипломатія стає важливим елементом економічної дипломатії та механізмом зміцнення міжнародного економічного співробітництва. У зв'язку з цим виникає необхідність комплексного дослідження ролі культурної дипломатії як інструменту забезпечення міжнародної конкурентоспроможності держави та розвитку міжнародних економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток культурної дипломатії як складової міжнародних відносин, інструменту «м'якої сили» та механізму формування позитивного міжнародного іміджу держави знайшов відображення у працях зарубіжних і вітчизняних учених, зокрема: А. Зервакі [14], І. Манора [9], Я. Меліссена [10], А. Фішера [5], Н. Дубовик [16], А. Марченко [17], Полякової Ю.В. [19] та ін.

Водночас трансформація міжнародних економічних відносин, посилення глобальної конкуренції, розвиток креативної економіки та зростання ролі нематеріальних активів зумовлюють необхідність нового підходу до дослідження культурної дипломатії як інструменту міжнародного економічного співробітництва. Сучасні тенденції розвитку світової економіки актуалізують потребу комплексного аналізу механізмів інтеграції культурної дипломатії до системи економічної дипломатії, її впливу на міжнародну конкурентоспроможність держав, інвестиційну привабливість, розвиток міжнародної торгівлі та формування довгострокових міжнародних партнерств.

Метою статті є обґрунтування значення культурної дипломатії у розвитку міжнародних економічних відносин та визначення напрямів її практичного використання для посилення економічних позицій держави на міжнародній арені.

Виклад основного матеріалу. В умовах посилення сучасної міжнародної взаємозалежності культура дедалі частіше розглядається не лише як складова національної ідентичності, а й як стратегічний ресурс зовнішньої політики та міжнародного економічного співробітництва. Поглиблення міждержавних зв'язків, розвиток глобальних комунікацій і зростання ролі нематеріальних активів сприяють трансформації культурної дипломатії з інструменту презентації національної культури у комплексний механізм формування довіри, розвитку міжкультурного діалогу та підтримки довгострокових міжнародних партнерств [1]. На відміну від традиційних дипломатичних практик, які переважно ґрунтуються на взаємодії державних інституцій, культурна дипломатія орієнтована на встановлення стійких зв'язків між суспільствами, освітніми установами, культурними організаціями, творчими спільнотами та громадянським сектором [2].

У сучасній міжнародній практиці культурна дипломатія дедалі більше інтегрується до системи економічної дипломатії, оскільки позитивне міжнародне сприйняття держави, рівень довіри до її інституцій та привабливість національного бренду безпосередньо впливають на розвиток міжнародної торгівлі, інвестиційного співробітництва, туристичної сфери, освітньої мобільності та креативних індустрій [7]. Водночас ефективність культурної дипломатії визначається не кількістю культурних заходів, а здатністю забезпечувати двосторонній діалог, враховувати культурні особливості партнерів, підтримувати сталі професійні контакти та формувати спільний простір для реалізації довгострокових ініціатив.

Світовий досвід засвідчує, що успішні моделі культурної дипломатії ґрунтуються на принципах взаємності, відкритості та партнерства. Саме тому діяльність культурних інституцій дедалі більше

спрямовується не лише на популяризацію національної культури, а й на підтримку міжкультурного обміну, розвиток освітнього й наукового співробітництва, розширення регіональних зв'язків та залучення недержавних акторів до міжнародної взаємодії. Такий підхід сприяє формуванню сприятливого міжнародного середовища для реалізації економічних інтересів держави та зміцнення її позицій у системі міжнародних економічних відносин (табл. 1).

Таблиця 1

Основні принципи сучасної культурної дипломатії та напрями їх реалізації у світовій практиці

Принципи сучасної культурної дипломатії	Практична реалізація у світі	Учасники	Вплив на міжнародне співробітництво та економічні відносини
Взаємність	Двосторонні культурні сезони, міжнародні фестивалі, взаємні виставки, програми академічної мобільності	Державні культурні інститути, музеї, університети, творчі організації	Формує довіру між країнами, розширює міжнародні партнерства та створює сприятливий інвестиційний клімат.
Відкритість	Відкритий доступ до культурної спадщини через цифрові платформи, міжнародні культурні форуми, віртуальні музеї	Музеї, бібліотеки, цифрові платформи, міжнародні організації	Підвищує міжнародну впізнаваність країни, сприяє розвитку культурного туризму та креативної економіки.
Партнерство	Спільні мистецькі, освітні та наукові проекти, міжнародні грантові програми	Університети, наукові установи, культурні фонди, громадські організації	Посилює інноваційну співпрацю, міжнародний трансфер знань і розвиток людського капіталу.
Міжкультурний обмін	Молодіжні, освітні та професійні обміни, мистецькі резиденції, міжнародні культурні події	Студенти, викладачі, митці, молодіжні організації	Формує міжкультурні компетентності, зміцнює довгострокові міжнародні зв'язки та взаєморозуміння.
Освітнє та наукове співробітництво	Міжнародні дослідницькі консорціуми, програми подвійних дипломів, академічна мобільність	Заклади вищої освіти, дослідницькі центри, міжнародні освітні мережі	Сприяє розвитку науки, інновацій та конкурентоспроможності національної економіки.
Розвиток регіональних зв'язків	Спільні культурні проекти міст і регіонів, транскордонне співробітництво, мережі креативних міст	Органи місцевого самоврядування, регіональні культурні установи, громадські організації	Посилює економічну інтеграцію регіонів, розвиває туризм і культурні індустрії.
Залучення недержавних акторів	Реалізація міжнародних проектів за участю громадських організацій, бізнесу, культурних фондів і творчих спільнот	НУО, приватний сектор, культурні фонди, професійні асоціації	Розширює можливості міжнародної співпраці, залучає інвестиції та диверсифікує канали культурної взаємодії.
Економічний ефект культурної дипломатії	Просування національного бренду, розвиток культурних і креативних індустрій, міжнародних виставок та бізнес-форумів	Держава, бізнес, експортні агентства, культурні інституції	Підвищує інвестиційну привабливість країни, стимулює експорт культурних продуктів і зміцнює позиції держави у світовій економіці.

Джерело: складено на основі [15;16]

У контексті цифрової трансформації міжнародних відносин культурна дипломатія дедалі більше використовує цифрові платформи як інструмент формування сталих комунікаційних мереж між суспільствами. Сучасні цифрові ініціативи забезпечують не лише поширення культурного контенту, а й створюють умови для постійної взаємодії між культурними інституціями, освітніми установами, громадськими організаціями та творчими спільнотами різних країн. Упродовж останніх 10 років такі механізми стали важливим елементом міжнародної культурної співпраці, сприяючи розвитку міжкультурного діалогу, обміну знаннями та зміцненню міжнародного іміджу держав. Основні приклади сучасних цифрових ініціатив у сфері культурної дипломатії представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Сучасні цифрові ініціативи у сфері культурної дипломатії та їх роль у формуванні міжнародних комунікаційних мереж, 2021–2026 рр.

Цифрова ініціатива	Учасники	Механізми формування міжнародних комунікаційних мереж	Значення для культурної дипломатії
EU Digital Cultural Heritage Initiatives	Європейська комісія, Europeana, музеї, бібліотеки, архіви, культурні установи	Створення цифрових колекцій, онлайн-виставок, відкритих освітніх ресурсів	Формування спільного цифрового культурного простору; поглиблення співпраці між культурними інституціями різних країн.
UNESCO Digital Transformation and Culture Programmes	ЮНЕСКО, державні культурні установи, освітні організації, цифрові платформи	Цифровізація культурної спадщини, розвиток відкритих платформ, міжнародний обмін досвідом	Забезпечення збереження культурної спадщини; розширення доступу до світових культурних ресурсів
Google Arts & Culture: Digital Cultural Experiences	Google, музеї, галереї, культурні фонди	Віртуальні виставки, цифрові експозиції, онлайн-освітні програми	Створення глобальної аудиторії для культурних інституцій в контексті міжкультурному діалогу.
Wikimedia Cultural Diplomacy Projects	Wikimedia Foundation, локальні Wikimedia-організації, волонтери, університети, культурні установи	Колективне створення багатомовного контенту, міжнародні редакторські кампанії, освітні заходи	Перехід культурної дипломатії до моделі участі громадян та цифрових спільнот.
Ukraine's Cultural Diplomacy Month	Wikimedia Ukraine, Український інститут, дипломатичні установи, міжнародні волонтери	Створення й переклад статей про українську культуру, міжнародні онлайн-кампанії, співпраця з локальними спільнотами	Формування міжнародної інформаційної присутності України через цифрові мережі
UNESCO Transcultural: Integrating Cuba, the Caribbean and the European Union through Culture and Creativity	ЮНЕСКО, ЄС, молоді митці, культурні організації	Онлайн-навчання, цифрові творчі платформи, міжнародні професійні мережі	Розвиток креативних індустрій та культурних зв'язків між регіонами.
Creative Europe Digital Culture Projects	Європейська комісія, культурні організації, креативні індустрії	Цифрові резиденції, онлайн-фестивали, міжнародні культурні колаборації	Розвиток цифрової культури та транскордонної співпраці.
Digital Cultural Exchange Programs	Університети, культурні центри, міжнародні організації	Онлайн-конференції, віртуальні обміни, цифрові освітні програми	Зміцнення цифрових форматів як постійних інструментів міжнародної культурної взаємодії.

Джерело: складено на основі [3; 4; 11; 12; 13]

Розвиток наведених у таблиці цифрових ініціатив у сфері культурної дипломатії протягом 2021–2026 рр. свідчить про суттєву трансформацію сучасної культурної дипломатії, яка поступово переходить від традиційної моделі державного представництва до мережевої системи міжнародної взаємодії. Протягом звітного періоду цифрові технології стали не лише додатковим інструментом поширення культурного контенту, а й самостійним механізмом формування довгострокових міжнародних комунікаційних мереж між державами, культурними інституціями, освітніми закладами, громадськими організаціями та творчими спільнотами.

Однією з ключових тенденцій є глобалізація цифрового культурного простору. Представлені ініціативи мають різний географічний масштаб — від регіональних програм Європейського Союзу до глобальних платформ ЮНЕСКО, Google Arts & Culture та Wikimedia [6]. Це свідчить про те, що цифрова культурна дипломатія перестає бути виключно інструментом окремих держав і перетворюється на багаторівневу систему міжнародної співпраці. Особливо важливим є те, що такі платформи забезпечують участь країн із різним рівнем економічного та технологічного розвитку, створюючи можливості для представлення культурного різноманіття у глобальному інформаційному середовищі.

Важливою характеристикою сучасних цифрових ініціатив є зростання ролі недержавних акторів. Якщо традиційна дипломатія переважно базувалася на діяльності державних органів, то сучасні цифрові формати активно залучають музеї, університети, дослідницькі центри, волонтерські

спільноти, технологічні компанії та представників креативних індустрій. Наприклад, проєкти Wikimedia демонструють модель, у якій громадяни різних країн безпосередньо беруть участь у створенні та поширенні знань про культуру інших народів. Такий підхід відповідає принципам відкритості, партнерства та взаємності, що є основою сучасної культурної дипломатії [15].

Окремим напрямом розвитку є цифровізація культурної спадщини. Ініціативи Europeana та ЮНЕСКО демонструють, що цифрові технології стали важливим інструментом збереження, систематизації та міжнародного поширення культурних ресурсів. Оцифрування архівів, музейних колекцій і документальної спадщини дозволяє не лише зберігати культурні надбання для майбутніх поколінь, а й створювати нові форми міжнародного культурного діалогу. Таким чином, цифрове середовище стає простором не лише комунікації, а й спільного виробництва культурних знань [4].

Значну роль у сучасній культурній дипломатії відіграють цифрові освітні та творчі мережі. Програми Creative Europe, UNESCO Transcultura та міжнародні цифрові обміни спрямовані на формування професійних зв'язків між митцями, дослідниками, студентами та представниками креативних індустрій [13]. Їх особливість полягає у переході від одноразових культурних заходів до довготривалих партнерств, які можуть сприяти розвитку інновацій, академічної мобільності та міжнародного економічного співробітництва.

Водночас аналіз даних таблиці 2 дозволяє визначити, що сучасні цифрові ініціативи мають безпосередній зв'язок із розвитком міжнародних економічних відносин. Поширення інформації про культурний потенціал країни сприяє розвитку культурного туризму, креативної економіки, освітньої мобільності та міжнародного партнерства у сфері інновацій. У цьому контексті цифрова культурна дипломатія виступає не лише гуманітарним інструментом, а й фактором формування сприятливого міжнародного середовища для економічної співпраці [8].

Для України розвиток культурної дипломатії набуває особливого значення в умовах європейської інтеграції, повоєнного відновлення та необхідності зміцнення міжнародної економічної співпраці. Використання культурного потенціалу як інструменту зовнішньоекономічної політики відкриває нові можливості для розширення міжнародних партнерств, підвищення інвестиційної привабливості, розвитку креативної економіки та формування стійких комунікаційних платформ із міжнародною спільнотою. Важливим напрямом практичної реалізації культурної дипломатії є міжнародні проєкти, спрямовані на популяризацію української культури та розширення її присутності у світовому інформаційному просторі. Показовим прикладом є ініціатива «Місяць культурної дипломатії України» у Вікіпедії, що реалізується у співпраці громадських організацій, Українського інституту та Міністерства закордонних справ України. За результатами кампанії 2026 року було створено понад 1500 нових і вдосконалено понад 500 статей про Україну 57 мовами світу, а до реалізації проєкту долучилися 330 учасників із понад 40 країн [20]. Такі ініціативи сприяють підвищенню міжнародної впізнаваності України, формуванню позитивного міжнародного іміджу, розвитку міжкультурного діалогу та зміцненню гуманітарних і економічних зв'язків із міжнародними партнерами, що підтверджує зростання ролі культурної дипломатії у забезпеченні міжнародного співробітництва.

Особливого значення набуває той факт, що подібні ініціативи дозволяють Україні здійснювати культурну дипломатію не лише через традиційні офіційні канали, а й через горизонтальні зв'язки між суспільствами. Залучення іноземних волонтерів, студентів, дослідників та представників культурних спільнот сприяє формуванню довгострокової міжнародної підтримки та поглибленню взаєморозуміння між Україною та іншими державами. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку міжнародних відносин, де важливу роль відіграють не лише державні структури, а й недержавні актори, цифрові платформи та глобальні мережі знань [17].

Крім гуманітарного ефекту, розвиток цифрової культурної дипломатії має значний економічний потенціал. Поширення достовірної інформації про Україну у світовому інформаційному просторі сприяє формуванню позитивного міжнародного іміджу, що може впливати на розвиток культурного туризму, залучення інвестицій, підтримку креативних індустрій та розширення міжнародної освітньої і наукової співпраці. У довгостроковій перспективі такі проєкти створюють додаткові можливості для інтеграції України у глобальні економічні та культурні процеси.

Важливим елементом міжнародного виміру кампанії «Місяць культурної дипломатії України» у 2026 році стала організація серії освітніх заходів у різних країнах світу. У межах кампанії було проведено тренінги у 10 країнах, зокрема у Швеції, Албанії, Узбекистані, Італії, Індії, Литві, Малайзії, Ботсвані, Індонезії та Японії. До реалізації цих заходів долучилися локальні вікімедійні спільноти, університети, громадські організації та дипломатичні установи України за кордоном (табл. 3).

Таблиця 3

Географія проведення міжнародних тренінгів у межах кампанії
«Місяць культурної дипломатії України», 2026 р.

Країна	Організації / партнери, залучені до проведення заходів	Формат міжнародної взаємодії
Швеція	Wikimedia Sweden	Співпраця з локальною вікімедійною спільнотою, проведення тренінгу з редагування статей про українську культуру
Албанія	Wikipedians of the Albanian language user group	Залучення мовної вікімедійної спільноти до створення та поширення інформації про Україну
Узбекистан	Tashkent State University of Economics Wiki Student Club	Освітня взаємодія з університетською спільнотою, розвиток цифрових навичок та популяризація української тематики
Італія	Wikimedians in Sicily	Співпраця з регіональною вікімедійною спільнотою, поширення знань про українську культуру в італійському інформаційному просторі
Індія	Wikimedians of Kerala; Посольство України в Індії	Поєднання діяльності вікімедійної спільноти та дипломатичного представництва України для культурної комунікації
Литва	Mykolas Romeris University	Університетське партнерство, залучення студентів та освітніх установ до цифрової культурної дипломатії
Малайзія	Wikimedia Community User Group Malaysia; City University Malaysia; Посольство України в Малайзії	Міжінституційна співпраця між громадською організацією, університетом і дипломатичною установою
Ботсвана	Wikimedia Community User Group Botswana; Посольство України в Ботсвані	Розвиток цифрових культурних зв'язків через співпрацю вікімедійної спільноти та дипломатичного представництва
Індонезія	Klub Wiki Universitas Brawijaya	Залучення університетської молоді до створення багатомовного культурного контенту
Японія	Kobe University; Wikimedians of Japan user group	Академічне партнерство та співпраця з японською вікімедійною спільнотою

Джерело: складено на основі [20]

Особливістю цієї моделі є поєднання цифрової платформи Вікіпедія з традиційними інструментами культурної дипломатії — освітніми програмами, міжнародними партнерствами та діяльністю дипломатичних представництв. Наприклад, проведення заходів відбувалося у співпраці з Wikimedia Sweden, Wikimedia Community User Group Malaysia, університетами Японії, Литви, Узбекистану, Індонезії та іншими локальними партнерами, що сприяло формуванню стійкої міжнародної мережі учасників. Представлена карта тренінгів ілюструє не лише масштаби кампанії, а й формування довготривалих міжнародних комунікаційних зв'язків навколо української культури.

Важливу роль у розвитку культурної дипломатії України відіграє Український інститут, створений у 2017 році як державна установа у сфері управління Міністерства закордонних справ України, діяльність якого спрямована на посилення міжнародної культурної взаємодії, формування позитивного сприйняття України у світі та розвиток її культурних зв'язків з іншими державами [22]. Однією з ключових платформ професійного діалогу є Міжнародний форум культурної дипломатії — щорічна фахова конференція, започаткована 2020 року, яка об'єднує провідних експертів з України та інших країн для обговорення ідей, практик, викликів і майбутнього міжнародної культурної дипломатії та культурних відносин [22].

За шість років існування Форум проводився у Києві, Брюсселі та Лондоні, об'єднавши представників державного сектору, міжнародних організацій, культурних інституцій, наукової спільноти та громадянського суспільства з України та інших країн. У 2025 році шоста конференція була присвячена питанням розвитку культурних відносин, академічної та наукової дипломатії, міжнародних мистецьких програм, стратегій інтеграції України до світового культурного простору, а також презентації ключових міжнародних проєктів Українського інституту на 2026 рік. Серед учасників форуму були експерти та представники України, Франції, Великої Британії, Канади, Польщі, Австрії, Індії та інших держав. Такий формат міжінституційної взаємодії свідчить, що культурна дипломатія поступово трансформується у важливий інструмент реалізації зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної стратегії держави, сприяючи зміцненню міжнародної довіри, розвитку партнерських мереж, просуванню національного бренду та створенню передумов для довгострокового міжнародного економічного співробітництва. Крім того, в рамках Форуму реалізовано мережу із 110 українських аудіогідів у музеях 56 країн світу, а також започатковано формування міжнародної коаліції українських студій, що свідчить про системний характер розвитку культурної дипломатії та її інтеграцію до міжнародної гуманітарної й економічної

взаємодії [19].

Висновки. В умовах сучасних трансформацій міжнародних економічних відносин культурна дипломатія набуває статусу важливого стратегічного інструменту реалізації зовнішньоекономічних інтересів держави. Її роль поступово виходить за межі традиційного представлення національної культури та охоплює ширший спектр завдань, пов'язаних із формуванням позитивного міжнародного іміджу, зміцненням довіри між партнерами, розвитком міжнародних комунікаційних мереж та створенням сприятливого середовища для економічної співпраці.

Дослідження сучасних підходів до культурної дипломатії засвідчили визначення її ефективності не лише масштабом культурних заходів, а передусім здатністю забезпечувати довгострокову взаємодію між державними інституціями, культурними організаціями, освітніми установами, бізнесом, громадянським суспільством та міжнародними спільнотами. Принципи взаємності, відкритості, партнерства та міжкультурного обміну формують основу сучасної моделі культурної дипломатії, яка сприяє розвитку міжнародного співробітництва, підтримці креативних індустрій, залученню інвестицій та посиленню конкурентоспроможності держав у глобальному економічному просторі.

Дипломатична практика визначає цифровізацію як один із ключових факторів трансформації культурної дипломатії. Сучасні цифрові платформи та міжнародні ініціативи, зокрема European, UNESCO Digital Culture Programmes, Google Arts & Culture, Wikimedia Cultural Diplomacy Projects та інші, створюють нові механізми поширення культурного контенту, збереження спадщини та формування сталих міжнародних комунікаційних мереж. Цифрове середовище розширює можливості участі недержавних акторів у міжнародній взаємодії, що сприяє переходу від традиційної вертикальної моделі дипломатії до мережевої моделі співпраці, заснованої на спільному створенні знань та культурних продуктів.

Особливого значення культурна дипломатія набуває для України в контексті європейської інтеграції та реалізації завдань повоєнного відновлення. Використання культурного потенціалу як елементу зовнішньоекономічної політики дозволяє не лише посилювати міжнародну присутність держави, а й створювати додаткові можливості для розвитку торгівлі, туризму, креативної економіки, освітнього та наукового співробітництва. Практичним прикладом такого підходу є ініціатива «Місяць культурної дипломатії України» у Вікіпедії, яка демонструє ефективність поєднання цифрових інструментів, громадської участі та міжнародного партнерства у просуванні української культури у світовому інформаційному просторі. Розширення географії учасників, залучення міжнародних вікімедійних спільнот, університетів та дипломатичних установ свідчить про формування нових каналів культурної взаємодії та посилення міжнародного іміджу України.

За експертними оцінками, культурна дипломатія має розглядатися не лише як гуманітарний напрям зовнішньої політики, а як складова комплексної стратегії міжнародного економічного розвитку через механізми формування довіри, просування національного бренду, підтримку креативного сектору та розвиток міжнародних партнерських мереж, як фактор підвищення інвестиційної привабливості держави та зміцнення її позицій у системі міжнародного економічного співробітництва.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі пов'язані з необхідністю розроблення комплексних методик оцінювання економічної ефективності культурної дипломатії, зокрема її впливу на залучення іноземних інвестицій, розвиток експорту культурних продуктів, туристичні потоки та міжнародну конкурентоспроможність держав. Важливим напрямом майбутніх наукових розвідок є також дослідження ролі цифрових платформ у формуванні міжнародного культурного капіталу, аналіз механізмів взаємодії державних і недержавних акторів, а також вивчення можливостей інтеграції культурної дипломатії до стратегій економічного відновлення України.

Подальшого вивчення потребує і питання формування нової моделі цифрової економічної дипломатії, у якій культурні ресурси, інформаційні технології та міжнародні комунікаційні мережі розглядаються як інструменти забезпечення довгострокових національних економічних інтересів. Саме комплексне поєднання культурних, цифрових та економічних механізмів може стати основою для посилення міжнародної суб'єктності України та її інтеграції у глобальний економічний простір. Культурна дипломатія в системі сучасних міжнародних економічних відносин використовується як інструмент реалізації зовнішньоекономічних інтересів держав. Її функції охоплюють не лише представлення національної культури за кордоном, а й формування міжнародного іміджу держави, розвиток комунікацій між країнами, підтримку партнерських зв'язків та створення умов для розширення економічної взаємодії.

Література

1. AlRahamneh A. A., Tarawneh A., Al-Badawi M. Cultural Diplomacy as a Soft Power Instrument in International Relations Through Technology. Artificial Intelligence in the Digital Era. Cham : Springer, 2025.

P. 251–261. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-99910-4_19.

2. Cultural relations and cultural diplomacy as a foreign policy tools. The Cultural Relations and Cultural Diplomacy Introduction Course. Culture and Creativity Programme. URL: <https://www.culturepartnership.eu/en/publishing/cultural-diplomacy/lecture-18-3> (дата звернення: 09.04.2026).

3. European Commission. Digital cultural heritage. Shaping Europe's digital future. European Commission. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cultural-heritage> (дата звернення: 03.04.2026).

4. Europeana. Discover Europe's digital cultural heritage. Europeana. URL: <https://www.europeana.eu/en> (дата звернення: 03.04.2026).

5. Fisher A. Ali Fisher. USC Center on Public Diplomacy. University of Southern California. URL: https://uscpublicdiplomacy.org/users/ali_fisher (дата звернення: 03.04.2026).

6. Google Arts & Culture. Explore art and culture online. Google Cultural Institute. URL: <https://artsandculture.google.com/?hl=uk> (дата звернення: 03.04.2026).

7. Institute for Cultural Diplomacy. Cultural Diplomacy. Berlin : Institute for Cultural Diplomacy. URL: https://www.culturaldiplomacy.org/index.php?en_culturaldiplomacy (дата звернення: 03.04.2026).

8. International Cultural Diplomacy as Strategy in a Fragmented World. MENA Centra. URL: <https://www.menacentra.com/blog/international-cultural-diplomacy-as-strategy-in-a-fragmented-world> (дата звернення: 02.04.2026).

9. Manor I. The Digitalization of Public Diplomacy. Cham : Palgrave Macmillan, 2019. 356 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-04405-3>.

10. Melissen J., Caesar-Gordon M. The Impact of the Digital Revolution on Foreign Ministries' Duty of Care. Berlin : Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP), 2017. 8 p. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.23009.92001>.

11. Stoica M. Cultural Diplomacy and Economic Cooperation in Europe. Modern Paradigms in the Development of the National and World Economy: Proceedings of the International Scientific Conference. 2026. DOI: <https://doi.org/10.59295/dnwe2025.42>.

12. UNESCO. Culture and Digital Technologies. Paris : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. URL: <https://www.unesco.org/en/culture-and-digital-technologies> (дата звернення: 03.04.2026).

13. UNESCO. Digital technologies in the culture sector. MONDIACULT: UNESCO World Conference on Cultural Policies and Sustainable Development. URL: <https://www.unesco.org/en/mondiaicult/digital-technologies-culture-sector> (дата звернення: 03.04.2026).

14. Zervaki A. Cultural Diplomacy. In: Naskou-Perraki P. (ed.) Contemporary Diplomatic and Consular Relations. Cham : Springer, 2025. P. 181–200. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-99243-8_12.

15. Wikimedia Foundation. Wikimedia Projects. URL: <https://www.wikimedia.org/> (дата звернення: 03.04.2026).

16. Дубовик Н., Шило О. Культурна дипломатія як інструмент міжнародної комунікації України. Молодий вчений. 2023. № 4(116). С. 72–76. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-14>.

17. Марченко А. С. Культурна дипломатія: поняття та механізми реалізації. Економіка та суспільство. 2024. № 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-150>.

18. Міжнародний форум культурної дипломатії 2025. Український інститут. 2025. URL: <https://ui.org.ua/sectors/projects/mizhnarodnyj-forum-kulturnoyi-dyplomatiyi-2025/> (дата звернення: 09.04.2026).

19. Полякова Ю. В., Шайда О. Є., Степанов А. В. Культурна дипломатія як інструмент міжнародної комунікації. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2023. № 71. С. 57–63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-71-08>.

20. Українська культура у Вікіпедії: результати «Місяця культурної дипломатії України» у 2026 році. Вікімедіа Україна. 2026. 22 черв. URL: <https://blog.wikimedia.org.ua/2026/06/22/ucdm-2026-international-events-results/> (дата звернення: 09.04.2026).

21. Український інститут: офіційний сайт. URL: <https://ui.org.ua/> (дата звернення: 09.04.2026).

References

1. AlRahamneh, A. A., Tarawneh, A., & Al-Badawi, M. (2025). Cultural diplomacy as a soft power instrument in international relations through technology. In *Artificial Intelligence in the Digital Era* (pp. 251–261). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-99910-4_19

2. Culture and Creativity Programme (2026). Cultural relations and cultural diplomacy as foreign policy tools. <https://www.culturepartnership.eu/en/publishing/cultural-diplomacy/lecture-18-3>

3. European Commission. (2026). Digital cultural heritage. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cultural-heritage>

4. Europeana. (2026). Discover Europe's digital cultural heritage. <https://www.europeana.eu/en>
5. Fisher, A. (2025). Ali Fisher. USC Center on Public Diplomacy, University of Southern California. https://uscpublicdiplomacy.org/users/ali_fisher
6. Google Arts & Culture. (2026). Explore art and culture online. <https://artsandculture.google.com/>
7. Institute for Cultural Diplomacy. (2026). Cultural diplomacy. https://www.culturaldiplomacy.org/index.php?en_culturaldiplomacy
8. MENA Centra. (2025). International cultural diplomacy as strategy in a fragmented world. <https://www.menacentra.com/blog/international-cultural-diplomacy-as-strategy-in-a-fragmented-world>
9. Manor, I. (2019). The digitalization of public diplomacy. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-04405-3>
10. Melissen, J., & Caesar-Gordon, M. (2017). The impact of the digital revolution on foreign ministries' duty of care. Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP). <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.23009.92001>
11. Stoica, M. (2026). Cultural diplomacy and economic cooperation in Europe. In *Modern Paradigms in the Development of the National and World Economy: Proceedings of the International Scientific Conference*. <https://doi.org/10.59295/dnwe2025.42>
12. UNESCO. (2026). Culture and digital technologies. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://www.unesco.org/en/culture-and-digital-technologies>
13. UNESCO. (2025). Digital technologies in the culture sector. <https://www.unesco.org/en/mondiaicult/digital-technologies-culture-sector>
14. Zervaki, A. (2025). Cultural diplomacy. In P. Naskou-Perraki (Ed.), *Contemporary Diplomatic and Consular Relations* (pp. 181–200). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-99243-8_12
15. Wikimedia Foundation. (2025). Wikimedia projects. <https://www.wikimedia.org/>
16. Dubovyk, N., & Shylo, O. (2023). Kulturna dyplomatiya yak instrument mizhnarodnoyi komunikatsiyi Ukrainy. *Molodyi vchenyi*, 4(116), 72–76. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-14>
17. Marchenko, A. S. (2024). Kulturna dyplomatiya: ponyattya ta mekhanizmy realizatsiyi. *Ekonomika ta suspilstvo*, 70. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-150>
18. Ukrainskyi Instytut. (2025). Mizhnarodnyi forum kulturnoyi dyplomatiyi 2025. <https://ui.org.ua/sectors/projects/mizhnarodnyj-forum-kulturnoyi-dyplomatiyi-2025/>
19. Polyakova, Yu. V., Shaida, O. Ye., & Stepanov, A. V. (2023). Kulturna dyplomatiya yak instrument mizhnarodnoyi komunikatsiyi. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 71, 57–63. <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-71-08>
20. Wikimedia Ukraine. (2026). Ukrainska kultura u Vikipediyi: rezultaty “Misyatsya kulturnoyi dyplomatiyi Ukrainy” u 2026 rotsi. <https://blog.wikimedia.org.ua/2026/06/22/ucdm-2026-international-events-results/>
21. Ukrainskyi Instytut. (2026). Official website. <https://ui.org.ua/>

Отримано: 30.04.2026

Прийнято до публікації: 30.05.2026

Опубліковано: 01.06.2026